

Redovisning av miljöledningsarbetet 2014

Uppsala universitet

Enligt förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter

Del 1 Miljöledningssystemet

Miljöcertifiering

Myndigheten är inte miljöcertifierad.

Miljöpolicy

Enligt förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter ska myndigheten ha en miljöpolicy. Uppsala universitets övergripande miljömål uttrycker universitetets vilja och ambitioner med miljöarbetet och utgör universitetets miljöpolicy i enlighet med förordningens krav.

Universitetets övergripande miljömål tar sin utgångspunkt i Mål och strategier för Uppsala universitet (UFV 2007/1478). Där anges att Uppsala universitet genom sin forskning och utbildning ska bidra till mänsklighetens kunskapsuppbyggande och till att möta globala utmaningar. En övergripande målsättning för universitetet är också att bidra till en bättre värld. Med utgångspunkt i detta ska Uppsala universitet fortlöpande förbättra miljöarbetet genom att:

- arbeta systematiskt för att förebygga och minska verksamhetens negativa miljöpåverkan
- arbeta systematiskt för att understödja och öka verksamhetens positiva miljöpåverkan
- öka medvetandet bland studenter och anställda om miljöfrågor
- stimulera studenter och anställda till konkreta handlingar som bidrar till det gemensamma miljöarbetet
- väga in miljöhänsyn i alla beslut
- sprida information om miljöarbetet till, och samverka med, omgivande samhället för att ge, och få, inspiration och nya idéer

Miljöutredning

Miljöutredningen uppdaterades 2010.

Aktiviteter med betydande direkt och indirekt miljöpåverkan

Indirekt påverkan: Forskning, utbildning, samverkan, upphandling.

Direkt påverkan: Energianvändning, vattenanvändning, tjänsteresor, avfallsproduktion, kemikaliehantering.

Interna miljömål

För perioden 2013-2015 har följande målområden och miljömål fastställts:

1. Miljöledningssystem

- Uppsala universitet ska ha ett miljöledningssystem i verksamheten som säkerställer effektiv verksamhetsstyrning för minskad miljöpåverkan och som uppfyller de formella krav som finns inom området.

2. Tjänsteresor och resfria möten

- Uppsala universitet ska inte öka utsläppen av klimatpåverkande gaser från tjänsteresor och egna transporter per årsarbetskraft jämfört med 2012 års utsläpp.
- Uppsala universitet ska öka användningen av resfria mötesalternativ jämfört med 2012 års användning.
- Flygresor ska i möjligaste mån ersättas med tågresor, då detta inte medför orimlig tidsutdräkt.

3. Energianvändning

- Uppsala universitet ska minska användningen av el i lokalerna med 10 % under perioden 2013-2015 jämfört med 2012 års användning.
- Uppsala universitet ska minska användningen av energi för uppvärmning i lokalerna med 10 % under perioden 2013-2015 jämfört med 2012 års användning.
- Energianvändningen för kylning av universitetets lokaler ska minska under perioden 2013-2015 jämfört med 2012 års användning.
- En omställning till fjärrkyla i universitetets lokaler ska fortgå.

4. Upphandling och inköp

- Kvaliteten på de miljökrav som ställs i samband med universitetets upphandlingar ska höjas jämfört med de miljökrav som ställs i 2013 års upphandlingar.
- Uppsala universitet ska i större utsträckning ta miljöhänsyn vid inköp och avrop jämfört med 2013 års inköp.

5. Användning av kemikalier som kan skada miljön eller människors hälsa

- Universitetet ska substituera eller minska användningen av kemikalier som kan skada miljön eller människors hälsa där så är möjligt.

6. Avfall och återvinning

- Universitetet ska minska mängden sorterat avfall och öka andelen källsorterat avfall.

Handlingsplan och åtgärder

Ett styrdokument med miljömål och handlingsplan för miljöarbetet för åren 2013-2015 fastställdes av rektor i april 2013. I handlingsplanen finns för respektive målområde uppdrag som universitetet ska arbeta med under respektive år för att bidra till måluppfyllelse. Arbetet har lagts upp så att olika målområden är i fokus under olika år. Under 2014 har extra fokus lagts på områdena miljöledningssystem, tjänsteresor och energi.

1. Miljöledningssystem

För de 80-tal lokala miljöombud som finns utsedda inom universitetet har under året 13 träffar/utbildningar/workshops erbjudits. Miljöombuden är mycket viktiga i den lokala förankringen av miljöarbetet och för att bidra till att universitetet når miljömålen. Organisationen med miljöombuden som inrättades under 2013 har under 2014 börjat sätta sig.

Under hösten påbörjades arbete med att införa interna miljörevisioner vid universitetet. Revisorer har börjat rekryteras och utbildning planeras.

2. Tjänsteresor och resfria möten

Universitetet erbjuder anställda webbmötesverktyget Adobe Connect Pro som alternativ till resor. Dessutom finns ca 35 videokonferensanläggningar att använda. Utbildning i systemen erbjuds kostnadsfritt. Under våren erbjöds alla miljöombud att prova på systemen vid särskilt anordnade workshops.

3. Energianvändning

Universitetet samarbetar med Akademiska Hus och har genomfört flertalet åtgärder för energieffektivisering i befintliga lokaler. Vid nybyggnadsprojekt är en av målsättningarna att bygga energisnålt. De flesta lokalerna har behovs- eller tidsstyrd ventilation och belysning. Personal informeras om vikten av att stänga och släcka elektrisk utrustning som inte används. Miljöombuden har under året involverats i arbetet med att minska universitetets energianvändning.

4. Upphandling och inköp

I samband med upphandlingar som genomförs av universitetets upphandlingsenhet görs en avstämning om möjlighet finns att ställa relevanta miljökrav. Under året har miljökrav bland annat ställs vid upphandling av fruktkorgar, blommor och omhändertagande av farligt avfall.

5. Användning av kemikalier som kan skada miljön eller människors hälsa

Universitetet ger regelbundet kurser för personal som hanterar farliga kemikalier. Arbete pågår kontinuerligt med att säkerställa implementeringen i verksamheten av universitetets riktlinjer kopplat till kemikaliesäkerhet. Under 2014 har universitetet infört kemikalierregistreringssystemet KLARA i verksamheten. Detta har inneburit utbildning och information till ett stort antal medarbetare.

6. Avfall och återvinning

Universitetet har installerat utrustning för källsortering i merparten av lokalerna. För hantering av farligt avfall finns instruktioner som säkerställer korrekt hantering. Merparten av universitetets skrivare är utrustade med followprint-lösning som innebär att inga utskrifter görs förrän man aktivt begär ut dokumenten vid skrivaren. Sammanställningar visar att antalet utskrifter vid universitetsförvaltningen minskat till ca 30 % efter att follow-print infördes. Vid nybyggnation tas källsorteringsfrågan med. Under 2014 var särskilt avfallsfrågan i det kommande Segerstedthuset i fokus.

Måluppfyllelse

1. Miljöledningssystem

- Målet är ett aktivitetsmål och inga nyckeltal har tagits fram.

2. Tjänsteresor och resfria möten

- Koldioxidutsläpp från tjänsteresor per årsarbetskraft och år (kg): Ökning med 4 % jämfört med 2013.

- Antal flygresor kortare än 50 mil, per årsarbetskraft och år (st): Ökning med 10 % jämfört med 2013.

- Antal tågkilometer per årsarbetskraft och år (km): Minskning med 6 % jämfört med 2013.

- Antal bokade möten med videokonferensutrustning: Under 2014 har nästan 1900 videokonferenser genomförts om sammanlagt nästan 2000 timmar.

3. Energianvändning

- Användning av el per kvadratmeter och år (kWh): Minskning med ca 15 % jämfört med 2012.

- Användning av värme per kvadratmeter och år (kWh): Minskning med ca 21 % jämfört med 2012.

- Användning av fjärrkyla per kvadratmeter och år (kWh): Ökning med 2900 % jämfört med 2012.

Den kraftiga minskningen av elanvändningen har i huvudsak beräkningstekniska orsaker då en större förhyrda lokalarea använts till beräkningen 2014. Men även om hänsyn tas till detta minskar elanvändningen. Den kraftiga ökningen av fjärrkyla beror på att fjärrkyla ersatt delar av elkylan på tre campusområden i Uppsala.

4. Upphandling och inköp

- Miljökrav har ställts i tolv upphandlingar. Det är ännu inte möjligt att följa upp i hur stor utsträckning miljöanpassade produkter väljs vid inköp då ett tillförlitligt uppföljningssystem saknas.

5. Användning av kemikalier som kan skada miljön eller människors hälsa

- Målet är ett utredningsmål och inga nyckeltal har tagits fram.

6. Avfall och återvinning

- Vid universitetet finns källsorteringsutrustning installerad som möjliggör sortering i de flesta lokaler. Utrustningen används i varierande utsträckning. Kvaliteten på det sorterade avfallet varierar.

Kunskap och utbildning

Information om universitetets miljöarbete ges i samband med olika utbildningar. Under året har bl.a. prefekter, miljöombud, skyddsombud, kemikalieombud, intendenterna och studiebevakarna informerats om universitetets miljömål och

handlingsplan för miljöarbete. Miljöombuden har bjudits in till träffar med fokus: tjänsteresor och resfria möten, energianvändning och inomhusklimat respektive träffar utifrån de campus som miljöombuden är verksamma vid. Totalt har 13 träffar för miljöombud arrangerats. Ett antal nyhetsbrev med information har skickats till miljöombuden. En del i miljöombudens uppdrag är att sprida den miljöinformation de får till sina medarbetare.

IT för minskad energianvändning

Universitetet har i allt större utsträckning tids- och/eller närvarostyrd belysning och ventilation. Kontorsutrustning, t.ex. kopiatorer, går ner i energisparläge efter en viss tids inaktivitet. Kontinuerligt arbete pågår för att ersätta fysiska servrar med virtualiserade servrar samt datorer med bladservrar.

IT för minskat antal tjänsteresor

Universitetets riktlinjer för tjänsteresor och möten säger att webbmöte, videokonferens eller telefonkonferens alltid ska övervägas i samband med planering av en tjänsteresa. Universitetet erbjuder alla anställda kostnadsfri tillgång till och utbildning i webb-mötesprogrammet Adobe Connect Pro. Samgåendet med Högskolan på Gotland medförde en ökad satsning på videokonferensanläggningar i verksamheten. Nu finns ca 35 anläggningar och användningen går stadigt uppåt.

Del 2 Uppföljning av miljöledningsarbetets effekter

Antal årsarbetskrafter och kvadratmeter

Antal årsarbetskrafter: 5 951

Antal kvadratmeter lokalyta: 381 738

1. Tjänsteresor och övriga transporter

Utsläpp av koldioxid

	Kg CO ₂ Totalt			Kg CO ₂ /årsarbetskraft		
	2014	2013	2012	2014	2013	2012
Flygresor under 50 mil	371 552	315 862	453 563	62	55	85
Bilresor	170 893	204 538	318 561	29	35	59
Tågresor	4,60	4,80	4,00	0,001	0,001	0,001
Bussresor			0			0,00
Maskiner och övriga fordon	86 059		0	14		0
Sammanlagt ovan	628 509	520 405	772 128	106	90	144
Flygresor över 50 mil	6 901 373	6 493 876	6 319 575	1 160	1 122	1 178

Beskrivning av insamlat resultat

Antalet årsarbetskrafter har ökat med ca 3 % sedan 2013. År 2014 ökade koldioxidutsläppen per årsarbetskraft med 13 % från flygresor under 50 mil jämfört med 2013. Samma period ökade koldioxidutsläppen från flygresor över 50 mil med 3 %. Antalet resta tåtkilometer per årsarbetskraft minskade med 6 %. Totalt har koldioxidutsläppen per årsarbetskraft från tjänsteresor ökat med drygt 4 %. En viss förklaring till de ökade koldioxidutsläppen från resor under femtio mil kan vara bättre tillgänglig statistik under 2014 än 2013, men detta förklarar inte hela ökningen.

Andelen genomförda videokonferenser ökade med ungefär 50 % under 2014. Det genomfördes oftare möten ad hoc, vilket visar på att användarna börjar bli mer vana vid systemet och det kan bidra till dess ökning. Ökningen under 2014 har skett trots viss problematik med tekniken under året. Problemen är nu lösta varför prognosen ser god ut för ökat användande även för 2015. Även vad gäller webbmötesverktyget Adobe Connect verkar användningen ha ökat. Det saknas fortfarande ett bra system för uppföljningen med både antal möten och tid för möten. Den totala mötestiden var 40 % högre än föregående år vilket tyder på ett ökat användande generellt i verksamheten.

Koldioxidutsläpp från bilresor har minskat med 21 % jämfört med 2013. Dessa resor minskade även mellan 2012 och 2013.

Nytt för 2014 är statistik på taxiresor och båtresor. Då dessa inte rapporterats tidigare är det svårt att dra några slutsatser kring dessa uppgifter.

Beräknade koldioxidutsläpp baseras på uppgifter från upphandlad resebyrå, universitetets ekonomisystem, direktbokningar via SAS, NEXTJET, Gotlandsflyg, Destination Gotland samt SJ. Resor bokade på annat sätt finns inte med i beräkningarna. För bussresor saknas uppgifter. Vid universitetet pågår ett ständigt arbete med att öka användandet av resebyrå; förbättra kvalitén på inkommande statistik för tjänsteresor samt implementering av riktlinjerna för resande. Under 2015 kommer dessa riktlinjer att uppdateras.

Hur uppgifterna är framtagna

Eget uppföljningssystem, Leverantörsuppgifter

Schablonlista som Naturvårdsverket tillhandahåller

2. Energianvändning

Energianvändning i lokaler

	kWh totalt		
	2014	2013	2012
Verksamhetsel	43 981 918	43 894 370	42 627 152
Fastighetsel	7 185 420	7 185 420	6 850 448
Värme	38 955 745	42 292 950	40 427 362
Kyla	10 970 546	7 270 019	389 577
Totalt	101 093 629	100 642 759	90 294 539

	kWh/årsarbetskraft			kWh/m ²		
	2014	2013	2012	2014	2013	2012
Verksamhetsel	7 391	7 585	7 948	115	134	137
Fastighetsel	1 207	1 242	1 277	19	22	22
Värme	6 546	7 308	7 538	102	129	130
Kyla	1 843	1 256	73	29	22	1
Totalt	16 988	17 391	16 837	265	308	290

Energianvändning utanför lokaler

	kWh totalt		
	2014	2013	2012
EI	0		0

Normalårskorrigerig

Värmeförbrukningen är normalårskorrigerad.

Förnybar energi

	2014	2013	2012
Verksamhetsel	100 %	100 %	100 %
Fastighetsel	100 %	100 %	100 %
Värme	%	49 %	58 %
Kyla	%	49 %	58 %
Utanför lokaler	%	%	%
Totalt	51 %	75 %	81 %

Beskrivning av insamlat resultat

Uppsala universitet bedriver ett kontinuerligt arbete tillsammans med fastighetsägarna, i synnerhet Akademiska Hus, för energieffektivisering i förhyrda lokaler samt genom nybyggnad och flytt av verksamhet till mer yteffektiva lokaler. Detta har inneburit att energianvändningen sjunkit kontinuerligt under flera års tid

samtidigt som verksamheten vuxit, sett till både omsättning och antal anställda.

Relativt 2013 har den totala energianvändningen ökat något under 2014. Ökningen kommer i huvudsak av att fjärrkyla börjat användas i universitetets lokaler i betydligt större omfattning än tidigare, särskilt på Ångströmlaboratoriet, ITC och BMC. Då miljönyttan med att använda fjärrkyla är stor, trots att denna kylform har lägre energiintensitet än eldriven kyla, avser universitetet att även fortsättningsvis arbeta för en ökad användning av fjärrkyla, trots att det kommer innebära en ökning av energianvändningen totalt sett.

Gällande energianvändning per kvadratmeter är förbrukningen betydligt längre 2014 än 2013. Den huvudsakliga minskningen beror på ett förändrats sätt att räkna ut uppgifterna. Nu används hela universitetets förhyrda lokalarea för att beräkna uppgifterna, tidigare användes endast den lokalarea som faktiskt motsvarade energiförbrukningen. Men då underlaget för energistatistiken blivit bättre under 2014 gjordes bedömningen att hela lokalarean skulle användas för beräkning av nyckeltalet. Dock saknas i underlaget energistatistik från bland annat Landstingsfastigheter och Vasakronan varför beräkningen av förbrukning per kvadratmeter är något längre än den faktiska förbrukningen.

Studeras de lokaler universitetet hyr av Akademiska Hus, vilket motsvarar ca 75 % av lokalerna, kan konstateras att förbrukning av el och värme, både totalt sett och per kvadratmeter, minskat med ca 3 % respektive ca 7 % 2014 jämfört med 2013.

Angående uppgifter om andel förnybar energi utgörs fjärrvärme och fjärrkyla av 49 % förnybart material om torv räknas som fossilt material. Räknas torv som förnybart är andel förnybart material 76 %.

Fortfarande saknas uppgifter på energiförbrukning för ett lokaler universitetet hyr från ett antal mindre fastighetsägare. Universitetet arbetar för att få tillförlitliga uppgifter på energiförbrukning även från dessa.

Hur uppgifterna är framtagna

Leverantörsuppgifter

3. Miljökrav i upphandling

Antal upphandlingar med miljökrav

	Antal st		
	2014	2013	2012
Anskaffningar med miljökrav	12	3	7
Anskaffningar totalt	66	80	64
Andel anskaffningar med miljökrav	18 %	4 %	11 %

Värde av upphandlingar med miljökrav

	Värde kr		
	2014	2013	2012
Anskaffningar med miljökrav	97 000 000	25 000 000	72 000 000
Anskaffningar totalt	277 000 000	158 500 000	201 000 000
Andel anskaffningar med miljökrav	35 %	16 %	36 %

Beskrivning av insamlat resultat

Universitetet ställer sedan flera år miljökrav i upphandlingar där så är relevant, dvs. där miljökraven kan minska den påverkan som varans användning eller tjänstens utförande har på miljön. Detta innebär att universitetet inte anser att krav med koppling till miljöbalken eller krav på att leverantörer ska ha ett miljöledningssystem är miljökrav. Med detta synsätt kan inte antal anskaffningar med miljökrav jämföras mellan olika år då antalet beror på vad universitetet upphandlar. Antal upphandlingar som gjorts under året av ramavtalens cykler. Ett år där många ramavtal upphandlas ger högre andel upphandlingar där miljökrav ställts.

Ramavtal för varor innehåller ofta miljöanpassade alternativ. Universitetets ekonomisystem kan dock inte särskilja på inköp av miljöanpassade och ej miljöanpassade varor varvid summan av samtliga inköp inom ramavtalet har redovisats. Problemet med särredovisning kan inte åtgärdas förrän det finns ett e-handelssystem vid universitetet som klarar att särskilja på alla inköp som universitetet gör.

Exempel på upphandlingar med miljökrav under 2014 är transport och omhändertagande av farligt avfall, fruktkorgar samt blommor.

Hur uppgifterna är framtagna

Eget uppföljningssystem

4. Frivilliga frågor

Frågor om policy

Har myndigheten ett internt styrande dokument för IT och miljö?

Nej

Frågor om IT-anskaffning

Andel IT-anskaffningar där miljökrav ställs av det totala antalet IT-anskaffningar per år.

	2014	2013	2012
Andel (%)	%	%	%
Värde (Skr)	Skr	Skr	Skr

Hur är dessa uppgifter framtagna ?

Vilken typ av miljöhänsyn har tagits vid IT-anskaffningar ?

Hur är dessa uppgifter framtagna ?

Frågor om energianvändning

Årlig energianvändning i kilowattimmar totalt och per årsarbetskraft uppdelat på

	kWh			kWh/årsarbetskraft		
	2014	2013	2012	2014	2013	2012
PC-arbetsplats						
Skrivare						
Serverar och Serverrum						

Hur är dessa uppgifter framtagna ?

Frågor om resfria möten

Antal resfria möten totalt och per årsarbetskraft

	Antal			Antal/årsarbetskraft		
	2014	2013	2012	2014	2013	2012
Resfria möten		950			0	

Hur är dessa uppgifter framtagna ?

Frågor om förklaring till resultatet

Beskriv insamlat resultat